

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda yer alan sorularımın Anayasa'nın 98, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96 ve 99. maddeleri uyarınca Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum tarafından, öngörülen yasal süresi içinde ivedilikle cevaplanması konusunda gereğini bilginize sunarım.

Sevilay ÇELENK

Diyarbakır Milletvekili

Diyarbakır'ın birçok ilçesinde çevre ve yaşam alanlarını doğrudan tehdit eden projeler yurttaşların itirazlarına rağmen sürdürülmektedir. ABD merkezli TransAtlantic Petroleum şirketi, Diyarbakır'ın Sur ve Bismil ilçelerinde toplam 15 bin hektarı aşkın ruhsat sahasında parsel parsel Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) başvuruları yaparak petrol arama ve çıkarma faaliyeti yürütmektedir. Tarım ve sulama alanlarını kapsayan bu projeler, Ambar Deresi ve Silvan Barajı sulama kanalını da içine almakta, köylülerin arazileri acele kamulaştırma yoluyla gasp edilmektedir. Çevresel etki değerlendirmesi yapılmadan verilen "ÇED olumlu" ya da "ÇED gerekli değildir" kararları, ekosistemi ve tarımsal üretimi ciddi biçimde tehdit etmektedir.

Benzer şekilde, Diyarbakır'ın Lice ilçesine bağlı Korxa kırsal mahallesinde Karayolları Genel Müdürlüğü 8'inci Bölge Müdürlüğü tarafından yürütülen "Kalker Ocağı, Mekanik Plent ve Kırma Eleme Tesisi" faaliyeti, halkın açık itirazlarına rağmen yeniden başlatılmıştır. Yaklaşık 250 dönümlük alana yayılan ve "ÇED gerekli değildir" kararıyla ilerletilen bu proje, mera alanlarını yok etmekte, su kaynaklarını kirletme riski taşımakta ve patlatmalar nedeniyle doğaya geri dönüşsüz zararlar vermektedir. Proje alanına yakın mesafede bulunan ve M.Ö. 6000'lere kadar uzanan izler taşıyan Birkleyn Mağaraları da bu tehditten doğrudan etkilenmektedir.

Öte yandan, Diyarbakır'ın Kulp ilçesine bağlı Cixse (Ağaçlı) kırsal mahallesinde, yerleşim yerlerine yalnızca 48 metre uzaklıkta bulunan ortak mera alanına yaklaşık 40 bin panelden oluşacak Güneş Enerji Santrali (GES) kurulmak istenmektedir. ÇED olumlu raporu alınarak dayatılan bu proje, köylülerin temel geçim kaynağı olan hayvancılığı ve bölgedeki su varlıklarını tehdit etmektedir. Kulp'ta yalnızca GES projeleri değil aynı zamanda baraj, HES ve madencilik faaliyetleriyle birlikte su kaynakları ve hafıza mekânları da tehdit altındadır.

Köylüler "yenilenebilir enerjiye değil, yaşam alanlarına müdahaleye karşı olduklarını" vurgulamakta ve projeye karşı hukuki-toplumsal mücadeleyi sürdürmektedir. Birilerinin zenginleşmesi uğruna binlerce kişi yerinden edilecek, temel hakları elinden alınacaktır. Bu proje yalnızca doğayı değil oradaki hafızayı da yok edecektir.

Tüm bu örnekler, Diyarbakır'da yurttaşların, ekoloji örgütlerinin, sivil toplum kuruluşlarının ve baronun hiçbir katılımı sağlanmadan, şeffaf olmayan ve hesap verilebilirlikten uzak biçimde hayata geçirilen çevresel yıkım projelerinin tarım, su kaynakları, meralar ve kültürel miras üzerinde geri dönüşsüz sonuçlar doğurarak yurttaşların yaşam hakkını ve ekolojik dengeleri tehdit ettiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda;

1. Diyarbakır'ın Sur ve Bismil ilçelerinde TransAtlantic Petroleum şirketine ait toplam 15 bin hektarı aşkın ruhsat sahasında bugüne kadar kaç adet "ÇED olumlu" ya da "ÇED gerekli değildir" kararı verilmiştir?
2. Lice'nin Korxa kırsal mahallesinde 250 dönümlük alanda yürütülen "Kalker Ocağı, Mekanik Plent ve Kıрма Eleme Tesisi" projesinin Birkleyn Mağaraları üzerindeki tarihsel ve kültürel etkilerine dair Bakanlığınızca bir inceleme yapılmış mıdır? Bu alanda kültürel mirasın korunmasına yönelik hangi tedbirler alınmıştır?
3. Kulp'un Cixse (Ağaçlı) kırsal mahallesinde yerleşim yerlerine yalnızca 48 metre uzaklıkta planlanan ve yaklaşık 40 bin panelden oluşacak GES projesine verilen "ÇED olumlu" kararında hangi bilimsel değerlendirmeler esas alınmıştır? Bu proje kapsamında halk sağlığı, hayvancılık faaliyetleri ve su kaynakları üzerindeki etkiler hakkında Bakanlığınızca hangi incelemeler yapılmış ve ne tür önlemler öngörülmüştür?
4. Diyarbakır'da yalnızca GES projeleri değil, aynı zamanda baraj, HES ve madencilik faaliyetlerinin de su kaynaklarını ve mera alanlarını tehdit ettiği bilinmektedir. Bakanlığınız, bu projelerin etkilerini dikkate alan kapsamlı bir ekolojik etki analizi yapmış mıdır? Yapmadıysa gerekçesi nedir?
5. Diyarbakır genelinde hâlihazırda Bakanlığınızın inceleme ve onay sürecinde bulunan kaç adet maden, enerji veya benzeri ÇED başvurusu bulunmaktadır? Bu başvuruların ilçelere göre dağılımı nedir ve kaç hektarlık alanı kapsamaktadır?